

Dearbhú Uilechoiteann Freagrachtaí Daonna

Molta ag an InterAction Council i 1997

Réamhrá

Cé go bhfuil aitheantas den dínit ó dhúchas de na cearta cothroma agus doshannta de gach bhall den teaghlach daonna mar bhunús de shaoirse, ceartas agus síochán sa domhan agus tugann le tuiscint oibleagáidí agus freagrachtaí,

cé go bhfuil áitiú eisiach ar cheartú mar thoradh ar choinbhleacht, easaontas, agus aighneas gan críoch, agus an fhaillí ar fhreagrachtaí daonna mar thoradh ar aindleathacht agus anord,

cé go bhfuil riail an dlí agus cur chun cinn cearta daonna ag brath ar ullmhacht d'fhir agus de mhná gníomhú go cóir,

cé go ngéilleann fadhbanna domhanda réitigh dhomhanda ar féidir a fháil trí thuairimí, luachanna, agus noirm faoi ómós gach cultúr agus sochaí,

cé go bhfuil gach duine, dá feasacht agus cumas is fearr, freagracht a bheith acu ord sóisialta níos fearr a chothú, sa bhaile agus go domhanda, aidhm nach féidir a fháil le dlíthe, orduithe, agus coinbhinsiúin amháin.

cé go bhfuil ardaidhmeanna daonna le haghaidh cur chun cinn agus feabhsú curtha i gcrích trí luachanna agus caighdeáin chomhaontaithe arna chur i bhfeidhm ag gach duine agus institiúid ag gach am,

Anois, mar sin,

Déanann an Comhthionól Ginearálta

fógairt go bhfuil Dearbhú Uilechoiteann Freagrachtaí Daonna mar chaighdeán comónta do gach duine agus gach náisiún, sa chaoi agus go bhfuil gach duine aonarach agus gach orgán sochaí, ag coimead an Dearbhú seo san intinn i gcónaí, chun cur le dul chun cinn na bpobal agus soilsiú na mball go léir. Déanaimid, na daoine den domhan athnuachan agus neartú tiomantais atá fógraithe cheana sa Dearbhú Uilechoiteann Freagrachtaí Daonna: ainmnithe, inghlacthacht iomlán de dhínit gach duine; a shaoirse doshannta agus cothromaíocht, agus a gcur le chéile lena chéile. Ba chóir feasacht agus inghlacthacht na bhfreagrachtaí seo a mhúineadh agus a chur chun cinn sa domhan ar fad.

Prionsabail Bhunúsacha an Chine Daonna

Alt 1

Tá sé mar fhreagracht ag gach duine, is cuma faoi inscne, bunús eithneach, stádas sóisialta, tuairim polaitiúil, teanga, aois, náisiúntacht, nó creideamh, plé le daoine ar bhealach daonnachtúil.

Alt 2

Níor chóir d'aon duine tacaíocht a thabhairt d'iompar mídhaonnachtúil ar bith, ach tá freagracht ar gach duine streachailt le haghaidh dínit agus féinmheas daoine eile.

Alt 3

Ní sheasann aon duine, aon ghrúpa nó eagraíocht, aon stáit, aon arm nó póilín níos airde ná an mhaith agus an t-olc; tá siad ar fad faoi réir caighdeáin eiticiúil. Tá sé mar fhreagracht ag gach duine an mhaith a chur chun cinn agus an t-olc a sheachaint i ngach rud.

Alt 4

Ní mór do gach duine, cumhdaithe le réasún agus coinsias, glacadh le freagracht as gach duine, do theaghlaigh agus do phobail, do chiní, náisiúin, agus creidimh i spiorad dlúthpháirtíochta: An rud nach mian leat tarlú duit féin, ná déan é do dhaoine eile.

Neamhforéigean agus Meas don Bheatha

Alt 5

Tá sé mar fhreagracht ag gach duine meas a bheith acu don bheatha. Níl sé de cheart ag aon duine duine daonna eile a ghortú, a chéasadh ná a mharú. Ní chuirtear san áireamh an ceart comhfhadaithe d'fhéinchosaint de dhaoine aonaracha nó pobail.

Alt 6

Ba chóir díospóidí idir stáit, grúpaí nó daoine aonaracha a réiteach gan foréigean. Níor chóir d'aon rialtas glacadh le nó páirt a bheith acu i ngníomhaíochtaí cinédhíothú nó sceimhlitheoireachta, nó níor chóir mí-úsáid mná, páistí, nó aon duine mar uirlisí cogaidh. Tá sé mar fhreagracht ag gach saoránach agus oifigeach poiblí gníomhú go síochánta, ar bhealach neamhforéigean.

Alt 7

Tá gach duine lómhar go héigríochtach agus ní mór iad a chosaint gan choinníoll. Éilíonn na hainmhithe agus an timpeallacht nádúrtha cosaint freisin. Tá sé mar fhreagracht ag gach duine an t-aer, an t-uisce agus ithir an domhain a chosaint ar mhaithe le háitritheoirí an lae inniu agus le na glúine atá le teacht.

Ceartas agus Dlúthpháirtíocht

Alt 8

Tá sé mar fhreagracht ag gach duine iompar le hionracas, le cneastacht agus le cothroime. Níor chóir d'aon duine nó grúpa maoin aon duine nó grúpa a robáil nó a cheilt go treallach.

Alt 9

Tá sé mar fhreagracht ag gach duine, agus na huirlisí cearta acu, iarrachtaí dáiríre a dhéanamh bochtanas, míchothú, aineolas, agus éagthroime a shárú. Ba chóir dóibh forbairt inbhuanaithe a chur chun cinn sa domhan mhór sa chaoi agus go gcinntítear dínit, saoirse, slándáil agus ceartas do na daoine go léir.

Alt 10

Tá sé mar fhreagracht ag na daoine go léir a gcuid tálann a fhorbairt trí dhianiarracht; ba chóir go mbeadh rochtain cothrom acu ar oideachas agus ar obair lánbhrí. Ba chóir do gach duine tacaíocht a thabhairt do na daoine dearóile, na daoine faoi mhíbhuntáiste, na daoine faoi mhíchumas agus na daoine faoi leithcheal.

Alt 11

Ní mór gach maoin agus saibhreas a úsáid go freagrach faoi réir le ceartas agus cur ar aghaidh an chine daonna. Ní mór do chumhacht eacnamaíoch agus polaitiúil a láimhseáil mar uirlis forlámhas, ach i seirbhís ceartas eacnamaíoch agus den ord sóisialta.

Fírinneacht agus Caoinfhulaingt

Alt 12

Tá sé mar fhreagracht ag gach duine labhairt agus gníomhú go fírinneach. Níor chóir d'aon duine, is cuma cé chomh ardnósach atá sé, bréaga a insint. Is cóir meas a thabhairt don cheart príobháideachais agus rúndacht pearsanta agus proifisiúnta. Níl aon duine faoi iallach an fhírinne a insint do gach duine an t-am go léir.

Alt 13

Níl díolúine ag aon pholaiteoir, fostaí sa tseirbhís phoiblí, ceannairí gnó, eolaithe, scríbhneoirí nó ealaíontóirí ó chaighdeán eitneacha ginearálta, agus is é an scéal céanna é d'fhisigigh, dlíodóirí agus daoine gairmiúla eile a bhfuil dualgais speisialta acu do chliant. Ba chóir do dhaoine gairmiúla agus códanna eile eitniúla athfhéachaint ar an tosaíocht de chaighdeán ghinearálta cosúil le fírinneacht agus cothroime.

Alt 14

Ní mór an saoirse atá ag na meáin chun an pobal a chur ar an eolas agus institiúidí an tsochaí agus gníomhaíochtaí an rialtais a cháineadh, atá éigeantach do shochaí ceart, a úsáid le freagracht agus le discríd. Tá saoirse na meán ag iompar freagracht speisialta do thuirisciú cruinn agus fírinneach. Ní mór tuairisciú gáifeach a dhíghrádaíonn an duine daonna nó dínit a sheachaint i gcónaí.

Alt 15

Cé gur mór do shaoirse creidimh a ráthú, tá freagracht speisialta ag ionadaithe na gcreidimh chun léirithe claonadh in aghaidh agus gníomhaíochtaí leithcheala a sheachaint dóibh siúd a bhfuil creidimh dhifriúla acu. Níor chóir dóibh gráin, fanaiceacht agus cogaidh creidimh a spreagadh nó a dhlísteánú, ach ba chóir caoinfhulaingt agus cóimheas a chothú idir na daoine go léir.

Cóimheas agus Comhpháirtíocht

Alt 16

Tá sé mar fhreagracht ag gach fear agus bean meas a léiriú dá chéile agus tuiscint dá gcomhpháirtíocht. Níor chóir d'aon duine eile a chur faoi réir theacht i dtír gnéasach nó spleáchas. In ionad, ba chóir do pháirtneoirí gnéasacha glacadh le freagracht cúram a thabhairt dá chéile dá leasa.

Alt 17

I ngach cineál cultúrtha agus reiligiúnda, éilíonn pósadh grá, dílseacht agus maithiúnas agus ba chóir díriú ar shlándáil agus comhthacaíocht a ráthú.

Alt 18

Tá sé mar fhreagracht ag gach lánúin go mbeadh pleanáil clainne ciallmhar i gceist. Ba chóir don chaidreamh idir tuismitheoirí agus páistí grá, meas, léirhuiscint agus cásmhaireacht cómhalartach a léiriú. Níor chóir d'aon tuismitheoir páistí a dhúshaothrú, a mhí-úsáid nó drochíde a thabhairt dóibh.

Conclúid

Alt 19

Ní féidir aon rud sa Dearbhú seo a thuiscint mar thabhairt le tuiscint d'aon stát, grúpa nó daoine aon cheart gníomhú i ngníomhaíocht ar bith nó feidhmiú aon ghníomh dírithe ar scriosadh aon cheann de fhreagrachtaí, de chearta agus de shaoirse a leagtar amach sa Dearbhú seo agus sa Dearbhú Uilechoiteann Cearta Daonna de 1948.